

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om bedömning av den strukturella säkerheten hos byggnader med stor spännvidd och lag om ändring av 117 i och 166 § i markanvändnings- och bygglagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om bedömning och övervakning av den strukturella säkerheten hos byggnader med stor spännvidd och en lag om ändring av markanvändnings- och bygglagen.

I den nya lagen föreslås bestämmelser om en skyldighet för ägare till en byggnad med stor spännvidd, för vilken bygglov beviljats före ikraftträdandet av denna lag, att se till att en sakkunnig har bedömt den strukturella säkerheten hos byggnaden.

Det föreslås att bedömningen riktas mot byggnader där det vanligtvis vistas ett stort antal människor när byggnaderna används i enlighet med sitt huvudsakliga ändamål. Bedömningsskyldigheten ska dessutom gälla maneger och djurstall med stor spännvidd.

Lagförslaget innehåller dessutom bestämmelser om bedömningens innehåll och det intyg som ska upprättas över bedömningen.

Dessutom föreslås bestämmelser om att ägaren är skyldig att se till att bruks- och underhållsanvisningarna för byggnader med stor spännvidd som hör till lagens tillämp-

ningsområde innehåller kontrollåtgärder jämte tidsplan som gäller konstruktioner som är viktiga med tanke på bärförmågan samt de specialbeskrivningar för de bärande konstruktionerna som behövs med tanke på underhållet.

Lagen föreslås även innehålla bestämmelser om skyldighet att anmäla överhängande fara.

Samtidigt föreslås att markanvändnings- och bygglagen ändras så att det till den paragraf som gäller bruks- och underhållsanvisningar fogas en informativ hänvisning till den föreslagna specialregleringen. Dessutom föreslås det att till den paragraf i markanvändnings- och bygglagen som gäller underhåll av byggnader fogas ett nytt moment om allmän skyldighet för ägare till byggnader att kontrollera konstruktioner som är viktiga med tanke på byggnadens bärförmåga.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING	4
2 NULÄGE	4
2.1 Bestämmelser om strukturell säkerhet	4
Allmänt	4
Underhåll av byggnader medan de är i användning	4
<i>Skyldighet att underhålla byggnader</i>	4
<i>Bruks- och underhållsanvisningar för byggnader</i>	4
Bestämmelser om strukturell säkerhet i bygglovsfasen och under byggnadsfasen ..	5
<i>Krav beträffande byggande</i>	5
<i>Skyldigheter för den som påbörjar ett byggprojekt</i>	6
<i>Utformning</i>	6
<i>Projekterare</i>	6
<i>Byggnadsarbetet och ansvarig arbetsledare</i>	6
2.2 Bestämmelser och praxis som berör myndigheternas verksamhet	7
Bestämmelser om myndighetstillsyn	7
Byggnadstillsynsmyndighetens praxis	7
2.3 Styrning i anslutning till den strukturella säkerheten inom andra förvaltningsområden ..	8
Inrikesministeriets förvaltningsområde	8
Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde	8
Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde	9
Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde	9
2.4 Utredningar och projekt	10
Olycksutredningscentralens rapporter	10
Projektet rörande strukturell säkerhet hos idrottshallar med stor spännvidd	10
Ledningsgruppen för strukturell säkerhet	11
2.5 Lagstiftningen i andra länder	11
De nordiska länderna och Estland	11
Polen	11
2.6 Bedömning av nuläget	12
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	13
3.1 Målsättning	13
3.2 Alternativ	13
3.3 De viktigaste förslagen	14
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	15
4.1 Ekonomiska konsekvenser	15
Konsekvenser för den offentliga ekonomin	15
Konsekvenser för företag	15
Samhällsekonomiska konsekvenser	16
4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	16
4.3 Konsekvenser för miljön	16
4.4 Samhälleliga konsekvenser	16
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	17

5.1	Beredningsskeden.....	17
	Tjänstemannaarbetsgrupp	17
	Databasprojekt	17
	Arbetsgruppen för säkrare konstruktioner i hallar med stor spännvidd och dess sektion.....	17
5.2	Remissyttranden och hur de har beaktats	17
6	ANNAN REGLERING SOM HÅLLER PÅ ATT BEREDAS	18
	DETALJMOTIVERING	19
1	LAGEN OM BEDÖMNING AV DEN STRUKTURELLA SÄKERHETEN HOS BYGGNADER MED STOR SPÄNNVIDD	19
2	MARKANVÄNDNINGS- OCH BYGGLAGEN	23
3	NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER.....	24
4	IKRAFTTRÄDANDE.....	24
5	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING.....	24
5.1	Skydd för hemfriden.....	24
5.2	Egendomsskydd.....	25
5.3	Näringsfrihet.....	25
5.4	Ansvar för miljön.....	26
	LAGFÖRSLAG.....	27
	Lag om bedömning av den strukturella säkerheten hos byggnader med stor spännvidd.....	27
	Lag om ändring av 117 och 166 § i markanvändnings- och bygglagen	30

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

I Finland finns tiotusentals halliknande byggnader med stor spännvidd vars spännvidd mellan takkonstruktionerna är lång. Dessa byggnader används oftast som idrotts-hallar eller som samlingsställen för ett stort antal människor. Byggnaderna är olika både i fråga om konstruktion och till sin ålder.

Under de senaste femton åren har Olycksutredningscentralen undersökt flera byggnader som rasat in. I många fall undveks personskador endast på grund av att byggnaden rasade vid en sådan tidpunkt då det inte visades några människor i byggnaden.

Orsakerna till att byggnaderna rasat har varit strukturella fel och brister i byggnaderna samt brister i underhållet. Fel och brister i konstruktionerna kan bero på projekteringsfel eller fel som skett under genomförandet eller båda. Konstruktionen kan ha en svaghet eller egenskap som beror på materialet och som inte identifierades vid den tidpunkt då byggnaden uppfördes eller så är konstruktionen föråldrad.

För att främja den strukturella säkerheten under användningen av byggnaden är kontroll av de bärande konstruktionerna viktigt. Ofta är det möjligt att se tecken på eventuella problem då konstruktionerna kontrolleras. En sakkunnig kan dock med stöd av sin fackkunskap upptäcka konstruktioner som är kritiska för konstruktionernas bärförmåga och stabilitet samt bedöma behovet av tilläggsundersökningar av dolda delar av konstruktionen.

2 Nuläge

2.1 Bestämmelser om strukturell säkerhet

Allmänt

Den regleringshelhet som gäller byggande består av markanvändnings- och bygglagen (132/1999), markanvändnings- och byggförordningen (895/1999) samt miljöministeriets förordningar och anvisningar. Ett av syftena

med regleringen är att främja byggnaders strukturella säkerhet både under byggnadsfasen och då byggnaden är i användning.

Underhåll av byggnader medan de är i användning

Skyldighet att underhålla byggnader

Bestämmelser om underhåll av byggnader finns i 166 § i markanvändnings- och bygglagen. Bestämmelsen om underhåll är central med tanke på den strukturella säkerheten eftersom den förpliktar till att hålla en byggnad i sådant skick att den hela tiden uppfyller de sanitära kraven samt kraven på säkerhet och användbarhet.

Underhållningsskyldigheten riktas mot byggnadens ägare och innehavare. Det finns ingen tidsmässig begränsning för bestämmelsens tillämpningsområde utan den gäller alla existerande byggnader.

Om ägaren har försummat skyldigheten att underhålla byggnaden, kan kommunens byggnadstillsynsmyndighet bestämma att byggnaden ska repareras. Om byggnaden utgör en uppenbar fara för säkerheten, ska det bestämmas att byggnaden ska rivas eller användningen av den förbjudas. Innan en reparationsuppmaning ges kan byggnadstillsynsmyndigheten bestämma att byggnadens ägare ska förete en undersökning om byggnadens skick för att utreda vilka reparationer som är uppenbart oundgängliga med tanke på hälsa eller säkerhet.

Bruks- och underhållsanvisningar för byggnader

Till underhåll och kontroll av en byggnad hör bruks- och underhållsanvisningar för byggnader. Bestämmelser om skyldighet att utarbeta bruks- och underhållsanvisningar finns i 117 § i markanvändnings- och bygglagen.

Den som påbörjar ett byggprojekt ansvarar för att det utarbetas anvisningar för bruk och underhåll av en byggnad som används för permanent boende eller arbete eller anvis-

ningar för teknisk skötsel och tekniskt underhåll av byggplatsen eller tomten.

Anvisningar ska tas fram också när en byggnad repareras eller ändras och i samband med ändring av användningsändamålet, om åtgärden förutsätter bygglov.

Enligt 117 § i markanvändnings- och bygglagen krävs emellertid inga anvisningar för tillfälliga byggnader, byggnader som uppförs för viss tid, sådana byggnader för semester- och rekreationsbruk som inte används året om eller produktions- och lagerbyggnader där ingen arbetar permanent.

Bruks- och underhållsanvisningarna ska innehålla uppgifter som med beaktande av byggnadens användningsändamål och egenskaper samt byggnadens och dess byggdelars och anordningars planerade användningstid behövs för att byggnaden ska kunna användas på behörigt sätt och för fullgörande av underhållsskyldigheten.

Projekterarna ska för sin del ta ansvar för att bruks- och underhållsanvisningar utarbetas.

Allmänna föreskrifter och anvisningar om bruk- och underhållsanvisningarna finns i miljöministeriets förordning (Finlands byggbestämmelsesamling del A4). Regleringen som gäller bruks- och underhållsanvisningarna är allmän och omfattar således också konstruktioner som är viktiga med tanke på en byggnads strukturella säkerhet. I byggbestämmelsesamlingens del A4 finns för bruks- och underhållsanvisningarnas del ingen specialreglering angående detta. Enligt föreskrifterna ska bruks- och underhållsanvisningen för byggnaden utarbetas med beaktande av bibehållandet av egenskaperna hos byggnaden och byggdelarna under den planerade användningstiden (föreskrift 1.2.1). Enligt föreskrift 2.1 ska bruks- och underhållsanvisningen innehålla utgångsdata, målsättningar, uppgifter och anvisningar om skötseln, servicen och underhållet av byggnaden och dess byggdelar för ägaren och underhållsorganisationen samt de anvisningar som ska ges de boende och dem som använder andra lokalteter.

I miljöministeriets förordning om tillsyn över byggande och teknisk granskning, som trädde i kraft 2006 (byggbestämmelsesamlingen del A1), bestäms delvis om bruks-

och underhållsanvisningar i föreskrift 10.4 som gäller ibruktage av byggnaden och slutsyn. I föreskriften krävs att de delar som vid planering och byggande av bärande konstruktioner bedömts och påvisats utgöra risker inkluderas i granskning, säkerställning, underhåll och förhandsplanerad reparation. Enligt föreskriften ska dessa konstruktioner också gå att inspektera när de är täckta eller annars svåra att observera. Avsikten är att upphäva Finlands byggbestämmelsesamling del A1 hösten 2014.

Bestämmelser om strukturell säkerhet i bygglovsfasen och under byggnadsfasen

Krav beträffande byggande

De allmänna bestämmelser som finns i markanvändnings- och bygglagen och -förordningen styr för sin del strukturell säkerhet hos byggnader. Strukturell säkerhet regleras dessutom med specifika bestämmelser. Största delen av bestämmelserna finns i miljöministeriets förordning.

I 117 § i markanvändnings- och bygglagen föreskrivs det om allmänna krav beträffande byggande. Enligt paragrafens 2 mom. ska byggnader projekteras och uppföras så att byggnaden med beaktande av den allmänt förutsägbara belastningen och användningsändamålet uppfyller de väsentliga tekniska krav som avses i 117 a–117 g §.

Det mest centrala tekniska kravet i fråga om strukturell säkerhet hos byggnader med stor spännvidd är de krav som ställs på konstruktionernas hållfasthet och stabilitet, vilket det bestäms om i 117 a §. Den som påbörjar ett byggprojekt ska se till att byggnaden projekteras och uppförs så att konstruktionerna är hållfasta och stabila, lämpar sig för förhållandena på byggplatsen och håller byggnadens hela planerade livslängd. Projekteringen och dimensioneringen av de bärande konstruktionerna ska bygga på reglerna för konstruktionernas mekanik och allmänt godtagna projekteringsgrunder eller på tillförlitliga provresultat eller andra tillgängliga uppgifter. Byggnader ska uppföras med lämpliga byggprodukter med avseende på konstruktionernas hållfasthet och stabilitet. En byggnad ska projekteras och uppföras så att belastningen

på byggnaden under byggtiden och vid användning inte orsakar ras eller formförändringar som skadar hållfastheten eller stabiliteten. Belastningarna får inte heller skada andra delar i byggnaden eller byggnadens installationer eller fasta utrustning. Dessutom ska en byggnad projekteras och uppföras så att en skada på konstruktionerna till följd av en yttre orsak inte är oproportionellt stor i förhållande till den händelse som orsakat skadan.

I september 2014 trädde miljöministeriets förordning om bärande konstruktioner (477/2014) och miljöministeriets förordning om geokonstruktioner (465/2014) i kraft. Miljöministeriets förordning om bärande konstruktioner tillämpas på projektering och utförande av bärande och avstyvande konstruktioner i byggnader, på reparations- och ombyggnadsarbeten på konstruktioner samt på projektering och utförande av strukturell förstärkning av konstruktioner.

De väsentliga tekniska kraven för byggnadens bärande och avstyvande konstruktioner anses uppfyllas när bärande konstruktioner projekteras i enlighet med Eurocode-projekteringsstandarden och enligt de nationella val som genom miljöministeriets förordningar utfärdats om denna standard.

Skyldigheter för den som påbörjar ett byggprojekt

Enligt 119 § i markanvändnings- och bygglagen ska den som påbörjar ett byggprojekt från ett tillräckligt tidigt skede se till att huvudprojekteraren, övriga projekterare samt arbetsledare som deltar i byggnadsprojektet uppfyller kompetenskraven samt att övriga personer som deltar i byggprojektet är tillräckligt sakkunniga och har den yrkesskicklighet som krävs för de uppgifter som de ska utföra.

Utformning

Enligt 120 § 3 mom. i markanvändnings- och bygglagen ska beskrivningarna av ett byggprojekt utarbetas så att de uppfyller kraven i de bestämmelser och föreskrifter som gäller byggande samt kraven på god byggnadssed.

Projekterare

Bestämmelserna om huvudprojekterare och ansvarig specialprojekterare främjar å sin sida att strukturell säkerhet förverkligas.

Med tanke på den strukturella säkerheten har huvudprojekteraren en central betydelse eftersom huvudprojekteraren ansvarar för beskrivningen som helhet, och för att projektbeskrivningen och specialbeskrivningarna bildar en helhet. Om huvudprojekteraren föreskrivs efter lagändringen som trädde i kraft hösten 2014 i 120 a § i markanvändnings- och bygglagen.

Bestämmelser om specialprojekterare finns i 120 c § i markanvändnings- och bygglagen. Specialprojekteraren ska se till att han eller hon har tillgång till de utgångsuppgifter som behövs vid planeringen och att specialbeskrivningen uppfyller kraven i de bestämmelser och föreskrifter som gäller byggande och kraven på god byggnadssed.

God planering är en central delfaktor när det gäller kvaliteten på byggandet och således också den strukturella säkerheten. Enligt markanvändnings- och bygglagen krävs att projekterarna har den utbildning och erfarenhet som byggnadsprojektet kräver. Med tanke på den strukturella säkerheten är det väsentligt att specialbeskrivningen uppgörs av en sådan person som har den utbildning och erfarenhet som projekteringsuppgiften kräver. Bestämmelser om projekteringsuppgifternas svårighetsklasser, behörighetsvillkor för projekterare och bedömning av en projekterares behörighet finns i 120 d–120 f § i markanvändnings- och bygglagen.

Byggnadsarbetet och ansvarig arbetsledare

Under byggfasen är det viktigt med tanke på den strukturella säkerheten att byggnadsarbetet utförs så att det uppfyller de lagstadgade krav som ställts och utförs i enlighet med det beviljade tillståndet.

I 149 § i markanvändnings- och bygglagen ingår ett allmänt krav på att byggnadsarbetet ska utföras så att det uppfyller kraven i de bestämmelser och föreskrifter som gäller byggande och kraven på god byggnadssed.

I 122 § i markanvändnings- och bygglagen bestäms dessutom om den ansvarige arbetsledaren, som ska ansvara för byggnadsarbetet som helhet och kvaliteten och se till att byggnadsarbetet utförs i enlighet med det beviljade tillståndet, bestämmelserna och föreskrifterna om byggande och god byggnads-sed. Vid behov kan det också krävas att det utnämns arbetsledare för specialområdena under byggnadsarbetet.

Av arbetsledarna krävs att de har den utbildning och erfarenhet som uppgiften förutsätter. Eftersom arbetsledaren har en central position då byggnadsarbetet utförs är det också med tanke på den strukturella säkerheten viktigt att den arbetsledare som anställs uppfyller behörighetskraven.

Det föreskrivs om arbetsledare i 122 § och 122 a–122 e § i markanvändnings- och bygglagen.

2.2 Bestämmelser och praxis som berör myndigheternas verksamhet

Bestämmelser om myndighetstillsyn

Enligt markanvändnings- och bygglagen är målet för styrningen av byggandet att främja bland annat en hälsosam och trygg livsmiljö, byggande som baserar sig på lösningar med hållbara kretsloppsegenskaper samt planmässigt och kontinuerligt vårdande och underhåll av den byggda miljön och byggnadsbeståndet.

Enligt 124 § i markanvändnings- och bygglagen ska byggnadstillsynsmyndigheten övervaka byggandet med tanke på det allmänna intresset samt för sin del se till att det som bestäms eller föreskrivs i markanvändnings- och bygglagen och med stöd av den iakttas i samband med byggandet.

Till den förhandstillsyn som byggnadstillsynsmyndigheten utför hör förfarandet med bygglov och tillsyn under byggnadsfasen. Byggnadstillsynsmyndigheten främjar för sin del den strukturella säkerheten genom att i bygglovsfasen övervaka att de sakkunniga som deltar i projektet är kvalificerade för sina uppgifter samt genom att i bygglovet kräva sådana specialbeskrivningar och syner som är nödvändiga i projektet i fråga.

Med tanke på den strukturella säkerheten är det viktigt att byggnadstillsynsmyndigheten i tillsynen under byggnadsfasen övervakar att de projektbeskrivningar som krävs i bygglovet uppgörs samt att de syner som enligt bygglovet krävs genomförs.

Vid behov, till exempel då det är fråga om ett strukturellt utmanande objekt, kan byggnadstillsynsmyndigheten bestämma att det i projektet ska tillämpas särskilt förfarande, vars syfte är att fastställa att kraven för byggande uppfylls och att byggandet utförs i enlighet med det beviljade tillståndet. Ett exempel på detta är extern granskning, som det bestäms om i 150 c § i markanvändnings- och bygglagen.

I 150 d § som trädde i kraft i september 2014 fastställs ett särskilt förfarande utgående från vilket byggnadstillsynsmyndigheten har stor prövningsrätt när det gäller särskilda förfaranden och av vilken omfattning sådana behövs under byggarbetets gång i projektet eller i en del av det. Byggnadstillsynsmyndigheten har dessutom möjlighet att i beslutet om särskilt förfarande bestämma om kontrollering av att väsentliga tekniska krav uppfylls när byggnaden är i användning.

Byggnadstillsynsmyndighetens praxis

Utgångspunkten för byggnadstillsyn är behovet av övervakning, vilket innebär att när tillsynsuppgiftens omfattning och art bedöms ska byggnadstillsynsmyndigheten beakta byggprojektets svårighetsgrad, sakkunskapen och yrkesskickligheten hos tillståndssökanden och de personer som ansvarar för projekteringen och genomförandet av projektet samt övriga omständigheter som inverkar på behovet av tillsyn.

I och med att utgångspunkten för byggnadstillsynen är behovet av övervakning samt reglering som möjliggör omfattande prövning kan myndigheternas praxis variera i kommunerna.

I bygglovsfasen kan det uppstå tolknings-skillnader mellan kommunerna beträffande vilken svårighetsklass en viss sorts projekt tillhör. Olika tolkningar kan också uppstå vid bedömningen av projekternas och arbetsledarnas behörighet. Varierande tolkningar kan till exempel innebära att olika kommuner an-

ser att projekteringen av byggnader med stor spännvidd hör till olika svårighetsklasser. Detta har haft direkt inverkan på hurdan utbildning och erfarenhet som krävts av projekteraren. Tolkningarna kan således för sin del ha påverkat den strukturella säkerheten via de krav på sakkunskap som ställts under planeringen av konstruktionen.

I den bedömning av strukturell säkerhet som nu föreslås är specialbeskrivningarna som gäller byggnadens konstruktioner centrala. Kommunerna kan ha varierande praxis för huruvida de kräver att specialbeskrivningar uppgörs och lämnas in hos byggnadstillsynsmyndigheten samt för beskrivningarnas omfattning.

Bestämmelser om att specialbeskrivningar ska uppgöras finns beroende på objekt i bygglovet. Enligt 134 a § i markanvändnings- och bygglagen kan byggnadstillsynsmyndigheten i bygglovet, vid det inledande mötet eller av särskilda skäl under byggnadsarbetet bestämma att specialbeskrivningar som behövs på grund av byggprojektets art eller omfattning ska utarbetas och lämnas in. Om byggnadstillsynsmyndigheten har bestämt att en specialbeskrivning ska lämnas in ska den som påbörjar byggprojektet se till att beskrivningen lämnas in till byggnadstillsynsmyndigheten innan det arbetsskede som beskrivningen gäller påbörjas.

Kommunens byggnadstillsynsmyndighet har enligt 166 § i markanvändnings- och bygglagen prövningsrätt beträffande i hurdana fall tillsyn i efterhand behövs och vilka tillvägagångssätt som ska väljas.

2.3 Styrning i anslutning till den strukturella säkerheten inom andra förvaltningsområden

Inrikesministeriets förvaltningsområde

En räddningsplan som avses i räddningslagen (379/2011) ska göras upp för objekt som med avseende på utrymningssäkerheten eller räddningsverksamheten är mer krävande än normalt eller där människors säkerhet eller brandsäkerheten, miljön eller kulturegendom kan antas vara utsatt för stor risk eller skadorna till följd av en eventuell olycka kan antas vara allvarliga. Sådana objekt är bland

annat idrotts- och utställningshallar, teatrar samt motsvarande samlingsplatser, köpcentrum och motsvarande lokaler samt butiker med en yta på över 400 kvadratmeter och industri-, produktions- och lagerbyggnader med en yta på över 1 500 kvadratmeter.

Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

Arbets- och näringsministeriet ansvarar för konsument säkerhetslagen (920/2011) samt för författningar på lägre nivå som utfärdats med stöd av den eller den lag som föregick konsument säkerhetslagen, av vilka statsrådets förordning om uppgifter som ska lämnas om konsumtionsvaror och konsumenttjänster (613/2004) samt statsrådets förordning om säkerhetsdokument för vissa konsumenttjänster (1110/2011, förordningen om säkerhetsdokument) är centrala med tanke på säkra konsumenttjänster.

Sådana byggnader med stor spännvidd som avses i denna proposition, såsom hallar, används för många konsumenttjänster som hör till konsument säkerhetslagens tillämpningsområde, till exempel när konsumenter erbjuds rid-, karting- samt andra olika idrotts-tjänster såsom simhallstjänster.

Konsument säkerhetslagen innehåller inga särskilda krav på säkerheten hos byggnader eller konstruktioner som används för konsumenttjänster, utan säkerheten hos byggnader och konstruktioner som används för konsumenttjänster som hör till konsument säkerhetslagens tillämpningsområde bedöms som en del av konsumenttjänstens totala säkerhet. En konsumenttjänst får inte medföra fara för den som använder tjänsten.

I konsument säkerhetslagen finns allmänna bestämmelser om verksamhetsutövarens skyldigheter. Verksamhetsutövaren ansvarar för konsumenttjänstens säkerhet i enlighet med den omsorgsplikt som föreskrivs i 5 §.

I konsument säkerhetslagen föreskrivs om skyldighet för tjänsteleverantören att till kommunens tillsynsmyndighet anmäla tjänster som är förenade med vissa betydande risker innan de börjar tillhandahållas (6 §) samt om skyldighet att upprätta säkerhetsdokument för tjänsteleverantörer som avses i 6 § (7§).

Tjänster som avses i 6 § 1 mom. är bland annat ridtjänster, simhallar och kartingtjänster. Dessutom, om en verksamhetsutövare får kännedom om eller borde kunna sluta sig till att en konsumenttjänst medför fara, ska verksamhetsutövaren omedelbart underrätta kommunens tillsynsmyndighet om saken samt samarbeta för att avvärja faran (8 §).

En tjänsteleverantör ska upprätta ett säkerhetsdokument med en plan för identifiering av faror och hantering av risker samt för informationen om dessa till de personer som medverkar vid tillhandahållandet av tjänsten. Säkerhetsdokumentets omfattning och innehåll är beroende av den tjänst som tillhandahålls och de risker som hänför sig till den. Om det ska upprättas en räddnings- eller beredskapsplan eller annan motsvarande plan för samma tjänst med stöd av någon annan lag, behöver inte något säkerhetsdokument enligt konsument säkerhetslagen upprättas, utan uppgifter som motsvarar dem som lämnas i säkerhetsdokumentet kan ingå i den plan som görs upp med stöd av annan lag. Enligt statsrådets förordning om säkerhetsdokument för vissa konsumenttjänster ska säkerhetsdokumentet upprättas så att det är tillräckligt täckande och detaljerat med beaktande av verksamhetens art och omfattning. I förordningen uppräknas de saker som ska framgå av säkerhetsdokumentet, om det inte är onödigt med tanke på den tjänst som säkerhetsdokumentet avser.

Enligt förordningen om säkerhetsdokument ska i säkerhetsdokumentet anges bland annat lokaler, konstruktioner, redskap, rutter, djur, typer av personlig skyddsutrustning och andra tillbehör som används i samband med tjänsten samt de krav som ställs på dessa och på servicen och underhållandet av dem. Enligt förordningen ska i säkerhetsdokumentet vid behov hänsyn tas också till sådan användning av objektet eller dess konstruktion som avviker från det sedvanliga.

Säkerhets- och kemikalieverket har gett ut anvisningar för konsument säkerhetsövervakning för att främja säkerheten hos bland annat ridtjänster, simhallar och badinrättningar samt karting. Anvisningarna kan användas som hjälp för att säkerställa olika konsumenttjänsters säkerhet samt bedöma att tjänsterna överensstämmer med kraven.

Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde

Jord- och skogsbruksministeriet styr sådant byggande på gårdar som stöds genom förordningar samt byggbestämmelser och bygganvisningar som utgör bilagor till dem. Det föreskrivs i synnerhet om specialbyggnader för jordbruket och deras funktion, till exempel djurskydd, gödselhantering, torkning av foder och spannmål, produktionsbyggnaders energiekonomi samt husdjursbyggnaders brandsäkerhet. Det är möjligt att få stöd för jordbruksinvesteringar i form av understöd och räntestödslån, om vilka beslut fattas av närings-, trafik- och miljöcentralen. Sedan 2000 har man som ett led i beredningen av stödbeslutet kontrollerat att det har uppgjorts behöriga byggnadsplaner för projektet inklusive konstruktionsplaner. Innan finansieringsbesluten fattas kontrollerar man vid närings-, trafik- och miljöcentralerna att objektet har beviljats bygglov och att byggnadsplanerna i övrigt uppfyller kraven i jord- och skogsbruksministeriets byggbestämmelser. När närings-, trafik- och miljöcentralen bereder ett stödbeslut står den ofta i kontakt med kommunens byggnadsinspektör.

För att klarlägga problem i anslutning till den strukturella säkerheten och förbättra den strukturella säkerheten har jord- och skogsbruksministeriet deltagit i olika undersökningar och utredningar tillsammans med miljöministeriet och forskningsinstitut. Som exempel kan nämnas de projekt som resulterat i publikationerna Suurten maatalousrakennusten puurunkoratkaisut ("Stora jordbruksbyggnader med trästomme", VTT 2003) och Suurten maatalousrakennusten rakenteellinen turvallisuus ("Strukturell säkerhet hos stora jordbruksbyggnader", VTT 2007).

Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde

Styrningen av och understöd för byggande av idrottsanläggningar hör till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Vid bedömning och styrning av säkerheten framhävs framför allt konstruktioner och de-

ras bärformåga, säkerheten vid användning samt en säker kvalitet på inomhusluften.

Undervisnings- och kulturministeriet bistår byggandet av idrottsanläggningar genom att bevilja understöd för byggande, ombyggnad och förvärv av idrottsanläggningar.

Största delen av understöden är riktade till idrottsplatser som betjänar stora grupper av användare, till exempel simhallar, idrottsalar och -hallar, ishallar och närmotionsplatser. Enligt den anvisning som är riktad till dem som ansöker om understöd ska till en ansökan om understöd för anläggningsprojekt fogas bygglov som erhållits för byggandet eller hinderlöshetsintyg gällande erhållande av tillstånd. Dessutom kan det förutsättas att även andra byggnadsplaneringshandlingar ska lämnas in.

Man har försökt fästa uppmärksamhet vid idrottsanläggningars säkerhet bland annat genom författningsändringar, handledningsmaterial samt genom att stöda forskningsprojekt som hänför sig till säkerhet.

Genom forsknings- och utvecklingsverksamhet som hänför sig till byggande av idrottsanläggningar produceras handböcker, anvisningar och RT-kort om byggande av idrottsanläggningar. I samarbete med miljöministeriet har man i mitten av 2000-talets första decennium producerat ett paket med anvisningar och kontroll av den strukturella säkerheten och skicket hos idrottsanläggningar med stor spännvidd av stål- eller träkonstruktioner. Paketet innehåller bland annat följande publikationer: Puu- ja teräsrakenteiden hallien kuntotarkastusohjeet ("Anvisningar om konditionsgranskning av hallar med trä- och stålkonstruktioner"), Puurakenteiden halkeilun hallinnan opas ("Handbok för hantering av sprickbildning i träkonstruktioner"), Puurakenteiden jäykitysuunnittelun ohje ("Anvisning om avstyvningsplanering av träkonstruktioner") och Staattisesti kuormitettujen hitsausliitosten suunnittelu ("Planering av statiskt belastade svetsfogar"). Andra handböcker är till exempel Liikuntapaikkojen turvallisuussuunnitelmaopas ("Handbok om säkerhetsplanering av idrottsanläggningar") om idrottstjänsters säkerhet, konstruktionssäkerhet samt säkerhet hos utrustning och inventarier samt Liikuntapaikkojen turvallisuusriskien tunnistaminen ja niiden hallinta ("Identifiering och hantering av idrottsanläggningars säkerhetsrisker").

minen ja niiden hallinta ("Identifiering och hantering av idrottsanläggningars säkerhetsrisker").

2.4 Utredningar och projekt

Olycksutredningscentralens rapporter

Olycksutredningscentralen ska med stöd av lagen om säkerhetsutredning av olyckor och vissa andra händelser (525/2011) utreda olyckor som bör anses särskilt allvarliga på grund av antalet döda eller skadade eller på grund av omfattningen av skador på miljön, egendom eller förmögenhet eller på grund av olyckans art (stor olycka). Olycksutredningscentralen kan också göra en temautredning, som gäller flera liknande olyckor eller tillbud. Olycksutredningscentralen har utrett flera fall där byggnader rasat in eller rastillbud.

Olycksutredningscentralen utreder i regel endast ras som medfört risk för en stor olycka. Alla ras kommer inte till myndigheternas kännedom. Sålunda finns det ingen heltäckande statistik över rasolyckor.

Olycksutredningscentralen har publicerat bland annat följande rapporter och temautredningar, som gäller byggnader som rasat in: Limträbalken som gick sönder i simhallens tak i Idensalmi 29.3.2000 (B1/2000Y), Skadan i taket på allaktivitetshallen i Korsholm 17.1.2003 (B1/2003Y), Mässhallstaket som rasade ned i Jyväskylä 1.2.2003 (B2/2003Y), Byggnadsolyckor vårvintern 2006 (S1/2006Y), Takkollaps vid idrottshall i Träskända 23.2.2010 och andra konstruktionsskador under vårvintern 2010 (B1/2010Y), Sammandrag av konstruktionsskador vintern 2010–2011 (D1/2011Y) Kollaps av ridhus i Laukas med dödlig utgång för ett barn 13.2.2013 (Y2013-01).

Olycksutredningscentralen har rekommenderat ett besiktningförfarande för byggnader i sina rapporter S1/2006Y, B1/2010Y, D1/2011Y och Y2013-01.

Projektet rörande strukturell säkerhet hos idrottshallar med stor spännvidd

Miljöministeriet och undervisnings- och kulturministeriet startade 2004 ett undersöknings- och utvecklingsprojekt som gällde den strukturella säkerheten hos idrottshallar med stor spännvidd. Projektet genomfördes av VTT och som ett led i projektet utarbetades en utredning om skador på idrottshallar samt olika anvisningar till stöd för planeringen av hallar med stor spännvidd liksom till stöd för konditionsgranskning av dem.

Ledningsgruppen för strukturell säkerhet

Byggnadsindustrin RT, Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen liiton SKOL, Suomen toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI och Finlands Kommunförbund inrättade en ledningsgrupp för strukturell säkerhet, till vilken även Finlands Byggnadsingenjörskörbundet RIL rf och miljöministeriet inbjöds.

Ledningsgruppen inledde våren 2004 granskningar av cirka 7000 byggnader. Av de genomgångna byggnaderna krävde 1–2 procent omedelbara reparationer på grund av granskningen.

Utifrån den gemensamma databasen för miljöministeriet och ledningsgruppen för den strukturella säkerheten färdigställdes 2008 en preliminär utredning om hur den strukturella säkerheten kunde förbättras med hjälp av ett besiktningsförfarande. Utifrån den preliminära utredningen startade i slutet 2012 ett utvecklingsprojekt gällande ett regelbundet granskningsförfarande som baserar sig på frivillighet, och som resultat av detta färdigställs Finlands Byggnadsingenjörskörbundet RIL rf:s anvisning om ett granskningsförfarande för byggnaders bärande konstruktioner.

Anvisningen har börjat testas i praktiken våren 2014. Vid testningen utförs en granskning enligt anvisningen i sex byggnader med stor spännvidd, som är idrotts- eller rekreationsbyggnader, affärsbyggnader samt produktionsbyggnader för jordbruket. Testningen ger information om bedömningskostnaderna i olika objekt.

2.5 Lagstiftningen i andra länder

De nordiska länderna och Estland

Lagstiftningen om byggande i de andra nordiska länderna och Estland innehåller inga bestämmelser som uttryckligen skulle medföra förpliktelser att kontrollera den strukturella säkerheten under byggnaders användningstid.

Däremot är bestämmelser om allmänt underhållsansvar vanliga och sådana finns till exempel i Sveriges Plan- och bygglag (8 kap. 14 §), Norges Plan- og bygningslov (31 kap. 31-3 §) och Danmarks Byggelov (14 §). Även den estniska bygglagen innehåller en bestämmelse om underhåll (Ehitussaadus 29 §).

Polen

Kap. 6 i den polska bygglagen (Prawo budowlane) gäller underhåll av byggnader. Bestämmelser om allmän skyldighet att underhålla byggnader ingår i artikel 61 i lagen. I artikel 62 föreskrivs om kontroller och granskningar under byggnaders användningstid. Ägaren till en byggnad som är i användning eller den som ansvarar för underhållet av byggnaden ska se till att byggnaden kontrolleras regelbundet. En gång i året ska man granska till exempel konstruktioner och anordningar som är utsatta för slitage. För byggnader vars golvyta överstiger 2 000 kvadratmeter och byggnader vars takyta överstiger 1 000 kvadratmeter gäller en tätare granskningsintervall. Byggnader som ska granskas på grund av sin takyta är sådana byggnader för vilken ingen egentlig yta kan fastställas. Stora byggnader ska granskas två gånger om året, efter vintern före utgången av maj och före vintern före utgången av november (artikel 62.1 och 62.3). Utanför granskningskyldigheten har ställts egna hemshus, jordbruksbyggnader och fritidsbostäder samt byggnader som inte kräver bygglov.

Granskningen ska utföras av en licensierad yrkesman (artikel 62.4). I praktiken ska den som utför granskningen vara kompetent att planera en motsvarande byggnad eller att leda byggnadsarbetet.

Om man i samband med granskningen upptäcker brister som äventyrar personsäkerheten eller miljön, ska byggnadens ägare eller någon annan instans som ansvarar för bygg-

naden åtgärda bristerna och skadorna omedelbart (artikel 70.1). Denna skyldighet ska framgå av det inspektionsprotokoll som den sakkunnige upprättar.

Den sakkunnige ska lämna en kopia av inspektionsprotokollet till tillsynsmyndigheten, som ska kontrollera att de brister som upptäckts vid granskningen har åtgärdats (artikel 70.2).

2.6 Bedömning av nuläget

Trots den befintliga heltäckande regleringen förekommer det problem i anslutning till den strukturella säkerheten. Orsaken till ett säkerhetsproblem kan ligga i projekteringen, genomförandet eller underhållet av byggnaden. Problem kan också uppstå genom samverkan av olika förhållanden.

Ett problem med den strukturella säkerheten kan vara följderna av ett enstaka projekterings- eller genomförandefel, varvid säkerhetsproblemet förekommer i endast en byggnad. Det kan också vara fråga om ett fel i konstruktionssystemet eller en felaktig projekterings- eller arbetsmetod, varvid säkerhetsproblem kan förekomma i flera objekt.

I de raserade byggnader som Olycksutredningscentralen undersökt har projekteringsrelaterade fel varit till exempel att man underskattat lasterna, överskattat materialets hållbarhet och att fogar inte har dimensionerats i planerna. Orsaker i anslutning till genomförandet är ofta ett resultat av att byggnadsarbetet inte har genomförts i enlighet med planerna, även om korrekta planer skulle ha funnits. I samband med ras har man bland annat upptäckt brister i fackverkskonstruktionernas stöd. Orsaken till raset har varit till exempel att centrala fogar har varit av dålig kvalitet och helt och hållet saknats. Brister och fel i genomförandet kan också bero på bristfälliga eller felaktiga planer.

Medan en byggnad är i användning är byggnadens ägare skyldig att underhålla byggnaden så att den förblir säker och sund. Ägarens övervaknings- och kontrollåtgärder är centrala för att förebygga, upptäcka och åtgärda säkerhetsproblem. Genom att övervaka byggnaden kan man upptäcka saker som direkt avslöjar fel och skador eller indirekt dolda fel och skador som inte har upp-

täckts tidigare eller som har uppkommit med tiden medan byggnaden varit i användning.

Myndigheten ingriper oftast i brister i underhållet med stöd av markanvändnings- och bygglagen på grund av anmälningar som inkommit till den.

En stor del av riskerna för ras kan undvikas redan i byggnadsskedet. Utgångspunkten för den gällande lagstiftningen är att den som inleder ett byggnadsprojekt är ansvarig för att projektet genomförs i enlighet med bestämmelser och föreskrifter.

I markanvändnings- och bygglagen syftar man till att projekt ska planeras och genomföras korrekt och enligt lag till exempel genom att fastställa vem som ansvarar för byggandet, uppställa behörighetskrav för projekterare och arbetsledare samt förutsätta att projekterare och arbetsledare har myndighetsgodkännande samt kräva att bruks- och underhållsanvisningar utarbetas för byggnader.

När det gäller tillsynen över byggnader är strävan att identifiera och förebygga säkerhetsrisker på förhand i samband med förhandstillsynen över byggandet. Byggnadstillsynsmyndigheterna har tillgång till olika verktyg för att se till att byggandet överensstämmer, särskilt när det gäller krävande objekt. Byggnadstillsynsmyndigheten kan till exempel kräva att en utomstående sakkunnig yttrar sig om huruvida planerna och genomförandet överensstämmer med kraven. Byggnadstillsynsmyndigheten kan genom sin egen sakkunskap eller genom att kräva att den som börjar med ett byggnadsprojekt anlitar sakkunniga minska sannolikheten för projekterings- och genomförandefel och de säkerhetsproblem de för med sig.

Utifrån Olycksutredningscentralens rapporter om raserade byggnader kan det konstateras att tidpunkten då en byggnad uppförts eller dess ålder i sig inte bestämmer hur riskabel byggnaden är, eftersom de byggnader som rasat in har varit allt från tiotals år till mindre än ett år gamla. Bland de byggnader som rasat in finns byggnader som har fått bygglov före markanvändnings- och bygglagens ikraftträdande, men också byggnader som har beviljats bygglov efter markanvändnings- och bygglagens ikraftträdande.

Utifrån Olycksutredningscentralens rapporter om byggnader som rasat kan man konstatera att inom det befintliga byggnadsbeståndet finns säkerhetsproblem som inte går att identifiera med de nuvarande metoderna. Ras har inte heller kunnat undvikas genom handledning och rådgivning.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med denna proposition är att förbättra den strukturella säkerheten hos byggnader med stor spännvidd och därigenom säkerheten medan dessa byggnader är i användning genom att föreskriva om en skyldighet för ägare till befintliga byggnader med stor spännvidd att se till att en sakkunnig har bedömt den strukturella säkerheten i den del av byggnaderna som har stor spännvidd.

Avsikten är att rikta regleringen särskilt till objekt med byggnadstekniskt krävande konstruktioner, där det vanligtvis vistas ett stort antal människor på samma gång liksom till objekt där förhållandena är krävande på grund av användningsändamålet.

I fråga om byggnader med stor spännvidd föreslås att de befintliga bestämmelserna om bruks- och underhållsanvisningar kompletteras och preciseras med uttryckliga bestämmelser som innebär en förpliktelse att utarbeta bruks- och underhållsanvisningarna för byggnader med stor spännvidd som innehåller kontrollåtgärder jämte tidsplan som gäller konstruktioner som är viktiga med tanke på bärförmågan samt de specialbeskrivningar för de bärande konstruktionerna som behövs med tanke på underhållet. Syftet med specialbestämmelserna om bruks- och underhållsanvisningar är att främja underhållet av byggnader med stor spännvidd genom att ålägga byggnadens ägare att planera kontrollen av byggnaden jämte åtgärder och tidtabeller.

Dessutom föreslås att det till 166 § i markanvändnings- och bygglagen, som gäller underhåll, fogas ett nytt moment, som innehåller en allmän skyldighet för ägaren till en byggnad att följa upp att konstruktioner som är viktiga med tanke på byggnadens bärför-

måga kontrolleras regelbundet. Avsikten är att betona ägarens ansvar för byggnadens säkerhet och vikten av kontroll som ett villkor för underhållet särskilt med tanke på den strukturella säkerheten.

3.2 Alternativ

Utöver lagstiftningen har den strukturella säkerheten främjats genom gemensam informationsstyrning vid olika ministerier. Miljöministeriet, undervisnings- och kulturministeriet samt jord- och skogsbruksministeriet har samarbetat. Dessutom har Finlands Kommunförbund och organisationerna i byggbranschen deltagit i forsknings- och utvecklingsprojekt samt information i syfte att främja den strukturella säkerheten. Nackdelen med den i sig goda informationsstyrningen är att den inte är förpliktande. Trots informationsstyrningen har byggnader rasat in och man kan inte anses ha nått en tillfredsställande nivå när det gäller att främja den strukturella säkerheten.

Alternativen för lagberedningens del har varit att ta in regleringen i ett nytt kapitel som skulle fogas till markanvändnings- och bygglagen eller i en speciallag. Det föreslås att det föreskrivs om saken genom en speciallag.

Regeringen har den 29 november 2013 i sitt beslut om genomförandet av det strukturpolitiska programmet bestämt att den ska avhålla sig från att ge nya uppgifter och förpliktelser som ökar kommunernas utgifter utan att den samtidigt beslutar om att gallra i uppgifter och förpliktelser av motsvarande storlek eller om finansiering av de nya uppgifterna och förpliktelserna till fullt belopp. På grund av regeringens linje har man under beredningen kommit fram till en lösning där man inte föreslår några bestämmelser om nya uppgifter för kommunens byggnadstillsynsmyndighet. Även om kommunens byggnadstillsynsmyndighet kunde täcka sina kostnader åtminstone delvis med en avgift som fastställs i den taxa som avses i 145 § i markanvändnings- och bygglagen, ansågs det i samband med beredningen inte motiverat att ge kommunernas byggnadstillsynsmyndighet nya lagstadgade uppgifter.

3.3 De viktigaste förslagen

För att de problem som hänför sig till den strukturella säkerheten hos halliknande byggnader med stor spännvidd ska kunna identifieras och den strukturella säkerheten främjas i objekt där det vanligtvis vistas ett stort antal människor när de är i användning och där användningsförhållandena ställer särskilda krav på byggnadernas konstruktioner, föreslås att det utfärdas bestämmelser om en bedömning av den strukturella säkerheten hos byggnader med stor spännvidd.

Det föreslås att bedömningen riktas mot byggnader som har beviljats bygglov före den nu föreslagna regleringens ikraftträdande. Grunden för den tidsmässiga avgränsningen är de ändringar som företagits i den allmänna lagstiftningen om byggande och informationsstyrningen, som tillsammans bedöms trygga tillräcklig strukturell säkerhet hos nybyggnader.

I bygglovsfasen kan i ett beslut om särskilt förfarande med stöd av 150 d § 5 mom. i markanvändnings- och bygglagen, som trädde i kraft den 1 september 2014, förordnas att den som påbörjar ett byggprojekt och ägaren till byggnaden under byggnadens användningstid ska bevaka att de väsentliga tekniska kraven i 117 a–117 g § uppfylls i fråga om de konstruktioner eller byggnadsegenskaper som omfattas av särskilt förfarande.

I miljöministeriets förordning om bärande konstruktioner föreskrivs det att granskningar som ska göras med bestämda mellanrum under en byggnads användningstid ska tas in i planerna samt i byggnadens bruks- och underhållsanvisningar i situationer där sådana granskningar förutsätts för att säkerställa verksamhet enligt konstruktionsplanerna.

Byggnader som hör till bedömningens tillämpningsområde ska fortfarande avgränsas enligt byggnadernas användningsändamål och egenskaper. Bedömningsskyldigheten ska gälla byggnader där det på grundval av deras ändamål vanligtvis vistas ett stort antal människor samtidigt. Dessutom föreslås att djurstall ska omfattas av bedömningen eftersom förhållandena i dem vanligtvis är krävande och ställer särskilda krav på konstruktionerna.

Utanför bedömningen ska enligt förslaget ställas byggnader i fråga om vilka planerna och byggandet har visats överensstamma med kraven under bygglovsfasen eller vid övervakningen under byggnadsfasen i ett särskilt förfarande eller en extern granskning i enlighet med markanvändnings- och bygglagen eller i ett annat motsvarande förfarande. De omständigheter som den nu föreslagna bedömningen gäller har i regel utretts i ovan nämnda förfaranden.

I denna proposition föreslås bestämmelser om bedömningens innehåll. Det väsentliga är att en behörig sakkunnig bedömer om det finns fel eller brister vad gäller den strukturella säkerheten hos konstruktioner som är viktiga med tanke på byggnadens bärförmåga och som kunde leda till att konstruktionen eller hela byggnaden rasar.

Beträffande behörighetsvillkoret för den sakkunnige hänvisas till markanvändnings- och bygglagens bestämmelser om projekterares behörighet så att den sakkunnige som utför bedömningen ska ha den behörighet som förutsätts av projekteraren för ett nytt objekt som motsvarar det objekt som bedöms.

Dessutom föreslås bestämmelser om den sakkunniges anmälningsskyldighet. En sakkunnig som utför en bedömning ska utan dröjsmål underrätta byggnadstillsynsmyndigheten och räddningsmyndigheterna, om han eller hon upptäcker en situation som äventyrar personsäkerheten. Genom anmälningsskyldigheterna försöker man främja informationsutbytet mellan olika instanser och förbättra förutsättningarna för myndighetstillsynen över byggnaders säkerhet.

Utöver bedömningskyldigheten föreslås bestämmelser vars syfte är att framhäva att kontrollen av konstruktioner som är viktiga med tanke på bärförmågan hos byggnader med stor spännvidd är en förutsättning för korrekt underhåll. Den lagstiftning som gäller för närvarande förpliktar allmänt till underhåll av byggnader. I den gällande lagstiftningen har det dock inte uppställts någon uttrycklig skyldighet att kontrollera i vilket skick en byggnad eller dess viktiga konstruktioner befinner sig.

I propositionen föreslås att ägaren till en byggnad åläggs skyldighet att se till att bruks- och underhållsanvisningar utarbetas

för byggnaden så att de innehåller kontrollåtgärder av konstruktioner som är viktiga med tanke på bärförmågan jämte tidsplan samt de specialbeskrivningar för de bärande konstruktionerna som behövs med tanke på underhållet.

Bruks- och underhållsanvisningar ska enligt de föreslagna bestämmelserna till den del som nämns i förslaget utarbetas för alla byggnader med stor spännvidd, som är sådana byggnader som avses i 1 § i den föreslagna lagen. I fråga om byggnader med stor spännvidd föreslås bestämmelser om kontroll av bärande konstruktioner på lagnivå, eftersom kontroll av kritiska punkter hos bärande konstruktioner kan avslöja förväntade problem. Regleringen ersätter den reglering av bärande konstruktioner som ska inkluderas i monitorering, säkerställning, underhåll och förhandsplanerad reparation som ingår i del A1 i Finlands byggbestämmelsesamling (föreskrift 10.4) och som avses upphävas under 2014.

Lagförslaget innehåller en bestämmelse vars syfte är att främja att bedömningsskyldigheten iakttas. Byggnadens ägare ska vara skyldig att visa upp bedömningsintyget liksom bruks- och underhållsanvisningarna för myndigheter på deras begäran. Sådana myndigheter är förutom byggnadstillsynsmyndigheten räddnings-, arbetarskydds- och konsument säkerhetstillsynsmyndigheterna.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Syftet med propositionen är att bidra till att upptäcka fel och brister som påverkar hållfastheten och stabiliteten hos viktiga bärande och avstyvande konstruktioner i byggnader med stor spännvidd och som kan leda till att en del av en byggnad eller en hel byggnad rasar, och på så sätt främja byggnadernas användningssäkerhet. Vid ett ras kan skadorna vara omätbara, om människoliv går förlorade. Vid ett ras är de ekonomiska skadorna ofta betydande. Genom att bedöma de delar av byggnaderna som har stor spännvidd kan man eventuellt helt och hållet undvika per-

sonskador och ekonomiska skador samt ekonomiska kostnader till följd av dem. Undviker man redan ett ras som leder till personskador innebär det betydande besparingar för den offentliga ekonomin.

Det kan tillfälligt komma in fler tillståndsansökningar som gäller reparationsprojekt än normalt, när reparationsbehov kommer fram genom bedömningarna. Till denna del kan kommunens byggnadstillsynsmyndighet ta ut avgifter i enlighet med den taxa som avses i 143 § i markanvändnings- och bygglagen.

En del av de byggnader som omfattas av bedömningen ägs av det allmänna. Till denna del medför bedömningen kostnader för till exempel kommunerna.

Konsekvenser för företag

Bedömningen av den strukturella säkerheten medför kostnader för ägarna till sådana byggnader som omfattas av lagens tillämpningsområde. Dessutom orsakas kostnader av utarbetandet eller uppdateringen av bruks- och säkerhetsanvisningarna, om inte de befintliga bruks- och säkerhetsanvisningarna som sådana uppfyller kraven i den föreslagna lagen.

Cirka 10 000 byggnader berörs av regleringen. Största delen av dem är maneger, affärs- och varuhus, andra butiksbyggnader och -hallar eller ladugårdar, svin- eller höns-gårdar. Såväl privatpersoner som olika typer av juridiska personer äger sådana byggnader som berörs av regleringen. När det gäller juridiska personer varierar ägarna till byggnader som omfattas av tillämpningsområdet från enskilda näringsidkare till juridiska personer med en betydande förmögenhetsmassa. Lagstiftningen kan således ha direkta konsekvenser för privatpersoners ekonomiska ställning till exempel i situationer där ägaren till en byggnad är en aktör som bedriver företagsverksamhet i liten skala. I en del av de byggnader som berörs av regleringen har inspektioner enligt denna lag redan genomförts frivilligt på 2000-talet i samband med främjandet av den strukturella säkerheten.

Bedömningskostnaderna varierar beroende på det objekt som ska bedömas samt hur hel- täckande dokumentmaterial som finns till-

gängligt. Utgående från pilotprojekt förväntas bedömningskostnaderna för ett enskilt objekt vara cirka 6 000–12 000 euro.

För företagare kan tillsynsskyldigheten som ändringen i bruks- och underhållsanvisningarna medför innebära en administrativ börda. Eftersom byggnaden ändå ska hållas i skick i enlighet med 166 § i markanvändnings- och bygglagen, kan man inte anse att tillsynsskyldigheten orsakar oskälig börda för dem som äger byggnaderna.

Vid ett ras kan skadorna innebära att människoliv går förlorade och att de ekonomiska skadorna blir betydande. På förpliktande nivå är syftet med regleringen att undvika personskador och ekonomiska skador.

Lagstiftning som främjar kontroll och underhåll bidrar också till att reparationsbehov upptäcks i ett tidigt skede, då byggnadens ägare kan undvika reparationskostnader för fel och brister som upptäcks för sent samt för långt framskridna skador.

Lagförslaget bedöms inverka positivt på sysselsättningen bland sakkunniga i byggbranschen, eftersom bedömningarna av byggnaders strukturella säkerhet uppskattas sysselsätta sakkunniga på konstruktionsteknik i stor skala. I Finland har det av tradition inte funnits någon bransch som varit specialiserad på extern granskning. Eftersom det är fråga om ny lagstiftning uppskattas den åtminstone för en viss tid även skapa efterfrågan på utbildning inom detta område.

Bedömningen kan avslöja brister eller fel hos en byggnad som verksamhetsutövaren inte har ekonomiska eller andra resurser att reparera. Att se till att de byggnader som används i verksamheten är säkra är dock ett väsentligt inslag i verksamhetsutövningen, så ovan nämnda situationer bedöms inte leda till att byggnadernas ägare försätts i oskäliga situationer.

Även med den kontrollskyldighet som fogas till 166 § i markanvändnings- och bygglagen är syftet att betona det ansvar som redan från tidigare ankommer på ägaren att se till att byggnader som han eller hon äger underhålls. Att byggnader kontrolleras på behörigt sätt är i praktiken en förutsättning för korrekt underhåll, så i sak är det inte fråga om att påföra ägaren någon ny skyldighet.

Samhällsekonomiska konsekvenser

Den föreslagna regleringen främjar underhållet av den byggda egendomen och säkerheten i den bebyggda miljön, vilket har positiva konsekvenser med tanke på samhällsekonomin.

4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Propositionens syfte är inte att utvidga myndighetstillsynen jämfört med tidigare. Propositionen kan leda till att det tillfälligt kommer in flera tillståndsansökningar som gäller reparationsprojekt än normalt, när reparationsbehov kommer fram genom bedömningarna.

Enligt propositionen kan också andra myndigheter än byggnadstillsynsmyndigheten begära att få se bedömningsintyget och bruks- och underhållsanvisningarna, när myndigheten granskar byggnaden med stöd av lagstiftningen för myndighetens ansvarsområde. Myndigheterna är dock inte skyldiga att granska till exempel innehållet i bedömningen. En annan myndighet kan dock underätta byggnadstillsynsmyndigheten, om den anser att det är motiverat till exempel för att sådan bedömning av den strukturella säkerheten som lagen förutsätter inte har gjorts. Förslaget bedöms således inte ha några betydande konsekvenser för andra myndigheters verksamhet, eftersom inga nya uppgifter föreskrivs för dem.

Propositionen kan föranleda sådant utbildningsbehov som normalt förekommer när lagstiftning träder i kraft.

4.3 Konsekvenser för miljön

Syftet med propositionen är att bidra till att fel och brister hos viktiga bärande konstruktioner i byggnader med stor spännvidd upptäcks och på så sätt främja byggnadernas användningssäkerhet. Propositionen bidrar till att främja säkerheten i den byggda miljön genom att förebygga personskador och materiella skador samt underhållet av den byggda miljön och således dess hållbarhet.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Propositionen bedöms främja säkerheten för dem som använder byggnaderna.

Dessutom klarlägger propositionen rättslaget när det gäller byggnadsägarnas underhållsansvar, när det delvis föreskrivs noggrannare än förr om de krav som gäller för ägarens underhållsskyldighet.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden

Tjänstemannaarbetsgrupp

Propositionen har beretts vid miljöministeriet. Under beredningen har Finlands Kommunförbund och Rakennustarkastusyhdistys RTY ry hörts.

Dessutom har lagförslaget behandlats i arbetsgruppen för säkrare konstruktioner i hallar med stor spännvidd och dess sektion.

Databasprojekt

På uppdrag av miljöministeriet har som tjänsteuppdrag tagits fram en nationell databas över byggnader beträffande vilka det behöver konstateras att konstruktionerna är säkra.

Materialet har distribuerats så att kommunernas byggnadstillsynsmyndigheter kan utnyttja det.

Databasen har beretts i växelverkan med den arbetsgrupp bestående av centrala intressentgrupper som tillsatts för att bereda lagstiftning som ska förbättra användningssäkerheten i hallar med stor spännvidd samt för att främja deras strukturella säkerhet.

Arbetsgruppen för säkrare konstruktioner i hallar med stor spännvidd och dess sektion

I april 2013 tillsatte miljöministeriet en arbetsgrupp för säkrare konstruktioner i hallar med stor spännvidd för tiden från den 25 april 2013 till den 31 december 2014. Arbetsgruppen har samlats fem gånger och dess sektion fyra gånger.

Arbetsgruppen har till uppgift att utarbeta och avtala om gemensamma verksamhetsmodeller för branschen, att samordna och

sprida information om dessa samt att stödja beredningen av lagstiftningsprojekt i ärendet.

I arbetsgruppen ingår företrädare för följande organisationer: arbets- och näringsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, miljöministeriet, Finlands Kommunförbund rf, Rakennustarkastusyhdistys RTY r.y., RAKLI ry, Valo Finlands Idrott rf, Teräsrakenneyhdistys ry, Betoniteollisuus ry, Finlands Friidrottsförbund rf, Finlands Byggnadsingenjörsförbund RIL rf, Finlands Ryttarförbund rf, Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen liitto SKOL ry, Träproduktindustrin rf, Finlands Fastighetsförbund rf, Fastighetsarbetsgivarna rf och Andelslaget Finlands Mässa samt TIC Forum.

Lagförslaget har behandlats i arbetsgruppen och dess sektion.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Utkastet till regeringsproposition var på remissrunda mellan den 11 augusti och den 19 september 2014. De som lämnade utlåtanden upplevde att målsättningarna i regeringspropositionen var viktiga för den allmänna strukturella säkerheten. I huvudsak ansåg de som lämnade utlåtanden det motiverat att reglera saken genom lag. Mest ifrågasattes lagens ändamålsenlighet i en situation där den nuvarande lagstiftningen redan har fastställt tillräckliga instrument för inspektion av hallar med stor spännvidd och för att säkerställa att de är föreskriftsmässiga. I de negativa ställningstagandena betonades precisering av redan existerande reglering, satsning på utbildning och styrning. Flera av de som lämnade utlåtanden presenterade också precisering och motivering av förslaget till lämpningsområde. Dessutom lyfte en betydande del av dem fram en farhåga om ökade oskäliga kostnader för enskilda företagare och betonade härmed förslaget ekonomiska konsekvenser. I flera utlåtanden lyfte man även fram en oro för att det inte nödvändigtvis finns tillräckligt med personer som uppfyller behörighetskraven, det vill säga yrkesmän med tillräcklig erfarenhet, och att de skulle bli överbelastade av den stora mängd byggnader som ska bedömas och de tidsfris-

ter som fastställts i förslaget. Man oroade sig även för byggnadstillsynens resurser.

Utlåtanden gavs enligt begäran av arbets- och näringsministeriet, Byggnadsindustrin rf, byggnadstillsynen vid Helsingfors stad, byggnadstillsynen vid Åbo stad, Finlands Byggnadsingenjörers Förbund RIL, Finlands Kommunförbund rf, Finlands Ryttnarförbund FRF, FISE Oy, försvarsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, Konkurrens- och konsumentverket, Museiverket, Rakennustarkastusyhdistys RTY rf, RAKLI ry, Tapio Leino, Teräsrakenneyhdistys, undervisnings- och kulturministeriet och VTT Expert Services Oy. Dessutom inkom utlåtanden från Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Hippolis – Hevosalan osaamiskeskus ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Olycksundersökningscentralen och Säkerhets- och kemikalieverket. Arbets- och näringsministeriet har dessutom gett en analys av inverkan på företagen.

Till följd av utlåtandena minskades regleringen i regeringens propositionsutkast. På det här viset säkerställde man att kommunernas byggnadstillsynsmyndigheter inte får en ökad administrativ börda. Avtrappningen mellan djurstallar och andra byggnader med stor spännvidd ströks. Tidsfristerna förlängdes för att kunna garantera tillgången på behöriga sakkunniga. Regleringen preciserades till att gälla den del av byggnaderna som har stor spännvidd för att undvika tolkningsproblem. Regleringen preciserades i fråga om maneger.

6 Annan reglering som håller på att beredas

Miljöministeriet håller på att bereda en totalreform av den reglering som ingår i Finlands byggbestämmelsesamling. Reformen baserar sig på ändring 958/2012 av markanvändnings- och bygglagen, vilken trädde i kraft den 1 januari 2013.

Avsikten är att upphäva miljöministeriets förordning om tillsyn över byggande och teknisk granskning (Finlands byggbestämmelsesamling del A1) och miljöministeriets förordning om planerare av byggnader och byggnadsprojekt (Finlands byggbestämmelsesamling del A2) under 2014. Den reglering som ingår i förordningarna har överförts till markanvändnings- och bygglagen i samband med lagändring 41/2014. Regleringen ersätts delvis med nya förordningar av statsrådet och miljöministeriet.

I den förordning som håller på att beredas om beskrivningar och utredningar om byggande är avsikten att föreskriva om innehållet i de beskrivningar och utredningar som ska fogas till ansökan om bygglov, om specialbeskrivningar och den tillsynsplan som gäller byggherretillsynen. Förordningen ska innehålla en bestämmelse om innehållet i konstruktionsritningar och konstruktionsberäkningar som är centrala med tanke på den strukturella säkerheten, vilken i stora drag motsvarar föreskrift 5.4.1 i miljöministeriets förordning om Planerare av byggnader och byggnadsprojekt (ByggBs del A2).

Avsikten är att den reglering som ingår i miljöministeriets beslut om bruks- och underhållsanvisning för en byggnad ska revideras före den 1 januari 2018.

DETALJMOTIVERING

1 Lagen om bedömning av den strukturella säkerheten hos byggnader med stor spännvidd

1 §. *Tillämpningsområde.* I 1 § bestäms om lagens tillämpningsområde.

Den gemensamma egenskapen för alla byggnader som omfattas av regleringen är att de har stor spännvidd. Med byggnader med stor spännvidd avses här halliknande byggnader hos vilka spännvidden mellan viktiga byggnadsdelar är lång.

Lagen ska gälla byggnader för vilka bygglov beviljats före ikraftträdandet av denna lag och där det vid användning enligt deras huvudsakliga ändamål vanligtvis vistas stora mängder människor samt djurstall, eftersom spännvidden men även inomhusluftförhållandena i dessa ställen särskilda krav på konstruktionernas hållbarhet.

Sådana byggnader som avses i 1 mom. och som används för idrotts-, rekreations- eller fritidsverksamhet är till exempel idrottshallar och idrottsbyggnader, simhallar, olika utställningshallar, auditorier och allaktivitetshallar. Med byggnader avsedda för tillhandahållande av handelstjänster avses här butikbyggnader, inklusive butikshallar och butikers hämtlager. Andra byggnader för sammankomster där byggnader där man kan ordna föreställningar, fester, utställningar, tävlingar eller andra evenemang för allmänheten eller egna medlemmar.

Djurstallar är olika byggnader avsedd för djurhållning, till exempel häststall, ladugårdar, hönsbhus och svinbhus.

Utöver den begränsning som hänför sig till ändamålet ska de byggnader som hör till lagens tillämpningsområde även avgränsas på grundval av våningsytan i den del av byggnaden som har stor spännvidd och längden på byggnadens bärande takkonstruktions spännvidd. Den begränsning som baserar sig på spännvidden ska vara olika för konstruktioner som är tillverkade på plats och fabriks-tillverkade.

I 1 § 1 mom. 1 punkten föreskrivs om de kännetecknen som hänför sig till våningsytan.

Kännetecknet är att våningsytan i någon våning är minst 1 000 kvadratmeter. Hela byggnadens våningsyta är inte avgörande, utan enbart våningsytan i den del av byggnaden som har stor spännvidd. Byggnaden kan vara halliknande i sin helhet eller en del av den kan utgöra en halliknande del. Byggnaden kan bestå av flera delar som kan avvika mycket från varandra till sin spännvidd. I sådana fall tillämpas lagen enbart på den del av byggnaden som har stor spännvidd. Byggnaden i övrigt behöver inte bedömas i enlighet med denna lag.

Förutom våningsytan ska spännvidden mellan byggnadens fabriksstillverkade takbalkar vara minst 18 meter eller minst 15 meter om takbalkarna är tillverkade på plats. Med spännvidd avses avståndet mellan mittpunkterna på takbalkarnas stödpunkter.

Lagen tillämpas även på en manege som beviljats bygglov före ikraftträdandet av denna lag och där spännvidden för takbalkar byggda på plats ska vara 15 meter eller 18 meter för fabriksstillverkade takbalkar.

Med manege avses ridmaneger. Med avvikelser från övriga byggnader med stor spännvidd gäller inte minimikravet på 1 000 kvadratmeter för maneger, utan manegens yta kan vara mindre, om kravet på takbalkarnas spännvidd uppfylls.

Utöver bedömningskyldigheten ställs byggnader i fråga om vilka konstruktionsplanerna för de bärande konstruktionerna och byggandet av de bärande konstruktionerna har visats överensstämmande med kraven under bygglovsfasen eller vid övervakningen under byggnadsfasen i ett särskilt förfarande eller en extern granskning i enlighet med markanvändnings- och bygglagen eller i ett annat motsvarande förfarande.

I den föreslagna regleringen beaktas sådana bedömningar av byggnaders strukturella säkerhet som grundar sig på myndighetsförfaranden och frivillighet och som gjorts före den lagstiftning som nu föreslås. På det här viset kan bedömningsresurser styras till de byggnader som ännu inte har genomgått någon bedömning och byggnadernas

ägare drabbas inte av oskäligen kostnader för en onödig upprepad inspektion.

2 §. Bedömningsskyldighet. I paragrafen föreskrivs om skyldighet för ägaren till en byggnad med stor spännvidd att se till att en sakkunnig har bedömt säkerheten hos viktiga bärande konstruktioner i den del av byggnaden som har stor spännvidd.

Bedömningsskyldigheten ska gälla byggnader som avses i 1 §.

Grunden för att bedömningsskyldigheten binds till bygglov är de ändringar som företags och som före den föreslagna regleringens ikraftträdande kommer att företas i lagstiftningen om byggande, informationsstyrningen samt de specialbestämmelser om bruks- och underhållsanvisningarna som föreslås här. Det bedöms att den strukturella säkerheten hos nybyggnader tryggas tillräckligt i samband med dessa.

Bedömningen ska göras av en behörig sakkunnig. Med kravet att den sakkunnige ska vara behörig avses samma slags krav på den sakkunniges behörighet som i 120 e § i markanvändnings- och bygglagen som trädde i kraft den 1 september 2014. Sakkunniga ska uppfylla de behörighetsvillkor som projekteraren för en nybyggnad som motsvarar det objekt som bedöms ska uppfylla. Sakkunniga ska alltså ha den utbildning och erfarenhet som objektet kräver.

I markanvändnings- och bygglagen baserar sig behörighetsvillkoren för projekterare på projekteringsuppgiftens svårighetsklass. Svårighetsklassen ska bedömas utifrån lagstiftningen vid bedömningstidpunkten. Den svårighetsklass till vilken projekteringsuppgiften gällande byggnaden har ansetts höra tidigare, ska inte bestämma den behörighet som förutsätts av den sakkunnige som gör bedömningen, utan saken ska bedömas utifrån behörighetsvillkoren vid bedömningstidpunkten.

Det är högst antagligt att de byggnader som omfattas av bedömningsskyldigheten förutsätter sådan behörighet hos de sakkunniga som förutsätts i krävande och exceptionellt krävande projekteringsuppgifter. Det är byggnadens ägares uppgift att utvärdera bedömarens behörighet, eftersom utredningen av behörigheten bifogas till bedömningsintyget som bedömaren ger till byggnadens ägare.

Den som planerat de bärande konstruktionerna i den byggnad som ska bedömas ska inte få bedöma byggnaden.

3 §. Sakkunnigas uppgifter och bedömningens innehåll. I paragrafen bestäms om bedömningens innehåll. I 1 mom. föreskrivs att den sakkunnige ska bedöma om det finns fel eller brister vad gäller den strukturella säkerheten hos bärande konstruktioner som är viktiga med tanke på byggnadens bärförmåga. Lagen förutsätter således att endast säkerheten hos konstruktioner som är viktiga med tanke på bärförmågan bedöms.

Vilka konstruktioner som är viktiga för bärförmågan varierar från fall till fall beroende på byggnad. Viktiga för konstruktionernas hållbarhet och stabilitet är i allmänhet konstruktioner som bär och förflyttar laster och som är avstyvande konstruktioner. Av sakkunniga ska förutsättas en viss utbildnings- och erfarenhetsnivå, på grund av vilken de antas ha förutsättningar att identifiera sådana konstruktioner.

Risken för att en byggnad eller en del av en byggnad ska rasa kan redan föreligga, varvid det är fråga om en konkret fara.

I 2 mom. bestäms att bedömningen ska grunda sig på konstruktionsplaner samt på observation på plats av byggnaden och konstruktionerna. Om de ursprungliga planerna eller kalkylerna för byggnaden inte finns tillgängliga, kan bedömningen grunda sig på någon annan tillräcklig utredning. I vissa fall kan man bli tvungen att utarbeta planer till nödvändiga delar, om det inte finns några planer eller annat dokumentmaterial och om det inte går att tillförlitligt bedöma om genomförandet är korrekt utan en sådan utredning.

Vikt kan fästas vid byggnadens nuvarande användningsändamål, underhållet av byggnaden efter byggnadsfasen samt vid försämrade funktion som eventuellt beror på slitaget på och åldern hos de viktiga bärande konstruktionerna.

Byggnaden kan uppfylla kraven vid bygg-tidpunkten, men efter det kan man ha fått mer kunskap om konstruktionen eller projekterings sättet som visar att även konstruktioner som uppfyller kraven kan vara behäftade med risker. Kraven i den reglering som gäll-

de under byggnadsfasen fungerar som kunskapsunderlag för bedömningen.

Vid bedömningen ska dessutom vikt fästas vid om kraven på byggnadens viktiga bärande konstruktioners hållfasthet och stabilitet uppfylls för byggnadens nuvarande användningsändamål, om användningsändamålet de facto har ändrats efter det att byggnaden uppfördes.

I bedömningarna ska man beakta att försummande av underhållet av konstruktionerna kan leda till att funktionen hos en konstruktion som ursprungligen uppfyllt kraven försämras.

Väsentliga omständigheter som hänför sig till underhållet efter byggtidpunkten samt slitage på och åldern hos konstruktionerna och som kan påverka byggnadens strukturella säkerhet är bland annat hur krävande förhållanden påverkar konstruktionerna. Krävande förhållanden är till exempel exceptionella fukt- och kemikalieförhållanden, som förekommer till exempel i sim- och ishallar samt i djurstallar.

Det föreslås att närmare bestämmelser om bedömningens innehåll får utfärdas genom förordning av miljöministeriet. Eftersom det är fråga om bestämmelser av teknisk natur föreslås att miljöministeriet bemyndigas att utfärda förordning.

4 §. Bedömningsintyg. I paragrafen bestäms att den som gör bedömningen ska ge ett bedömningsintyg över sin bedömning för byggnadens ägare.

Syftet med bedömningsintyget är att göra ägaren medveten om skicket hos byggnadens viktiga bärande konstruktioner och om sådana saker som kan påverka säkerheten hos konstruktioner som är viktiga med tanke på byggnadens bärighet.

Bedömningsintyget ska innehålla den sakkunniges bedömning av om det förekommer fel eller brister i säkerheten hos konstruktioner som är viktiga för byggnadens bärförmåga och som kan leda till att hela eller en del av byggnaden rasar.

I 2 mom. 2 punkten föreskrivs dessutom att den sakkunnige i bedömningsintyget ska inkludera rekommendationer om åtgärder som byggnadens ägare kan vidta för att upprätthålla säkerheten hos de viktiga bärande konstruktionerna och i tid upptäcka uppkomsten

av eventuella fel eller skador som påverkar säkerheten. Den sakkunnige kan också rekommendera åtgärder för att åtgärda eventuella brister och fel. Rekommendationen kan gälla till exempel behovet av noggrannare eller mer omfattande kontroll eller reparationsåtgärder. Den sakkunnige kan också särskilt rekommendera att ägaren förbjuder eller upphör med användningen av byggnaden, om byggnaden inte är säker.

I bedömningsintyget ska det ges en uppskattning av hur brådskande åtgärderna som föreslagits för att förbättra säkerheten är, om det är uppenbart att de fel och brister som konstaterats i de bärande konstruktionerna kan leda till att hela eller en del av byggnaden rasar. Likaså ska det ges rekommendationer om åtgärder för att förbättra byggnadens strukturella säkerhet. Byggnadens ägare ansvarar för att avgöra vilka åtgärder som behövs utgående från den sakkunniges rekommendationer.

För att planera en eventuell reparation kan det i praktiken förutsättas mera djupgående undersökningar utöver bedömningen.

Den föreslagna bestämmelsen förpliktar inte ägaren direkt att vidta till exempel reparationsåtgärder, utan ägarens underhållsskyldighet grundar sig på 166 § i markanvändnings- och bygglagen. Ägarens underhållsskyldighet är av betydelse när man bedömer till exempel om ägaren har skött underhållet av byggnaden på det sätt som föreskrivs i 166 § i markanvändnings- och bygglagen.

I 4 mom. bestäms om skyldighet för den sakkunnige att till bedömningsintyget foga en utredning om sin behörighet. På grundval av utredningen ska man kunna konstatera att den sakkunnige har tillräcklig utbildning och erfarenhet för att göra bedömningen.

Det föreslås att närmare bestämmelser om innehållet i och utformningen av bedömningsintyget får utfärdas genom förordning av miljöministeriet. Det föreslås att miljöministeriet bemyndigas att utfärda förordning, eftersom det inte är fråga om behörighet till en yrkesuppgift som fastställs av en myndighet.

5 §. Sakkunniges skyldighet att anmäla överhängande fara. Den sakkunnige ska underrätta kommunens byggnadstillsynsmyndighet och räddningsmyndigheterna, om han

eller hon upptäcker ett sådant fel eller en sådan brist i byggnaden eller i de viktiga bärande konstruktionerna i den som kan medföra överhängande fara för personsäkerheten. En sådan fara kan till exempel vara att byggnaden eller en del av den riskerar att rasa in.

Syftet med bestämmelsen är att förbättra de behöriga myndigheternas tillgång till information och deras möjligheter att agera i situationer där personsäkerheten är hotad.

Myndigheterna kan enligt egen prövning tillämpa förfaranden som hör till deras behörighet för att trygga personsäkerheten. Till exempel kan kommunens byggnadstillsynsmyndighet vid behov vidta åtgärder med stöd av 166 § i markanvändnings- och bygglagen.

I många byggnader med stor spännvidd erbjuds konsumenttjänster som faller inom tillämpningsområdet för konsument säkerhetslagen. 8 § i konsument säkerhetslagen tillämpas på skyldigheten för den som tillhandahåller en konsumenttjänst att informera om fara som kommit till dennes kännedom. Enligt paragrafen har den som tillhandahåller en tjänst en skyldighet att underrätta tillsynsmyndigheten för konsument säkerhetslagen när det kommer till dennes kännedom att tjänsten medför fara.

6 §. Ägarens skyldighet att se till att bruks- och underhållsanvisningar utarbetas och kompletteras. I paragrafen bestäms om särskilda krav på bruks- och underhållsanvisningarnas innehåll i fråga om byggnader med stor spännvidd som avses i 1 §.

Genom specialbestämmelserna om bruks- och serviceanvisningarnas innehåll görs ägarna till byggnader med stor spännvidd med ännu större eftertryck uppmärksamma på vikten av att kontrollera och underhålla byggnaden med tanke på byggnadens strukturella säkerhet.

Enligt 1 mom. ska bruks- och underhållsanvisningarna innehålla kontrollåtgärder av konstruktioner som är viktiga med tanke på bärförmågan samt de specialbeskrivningar för de bärande konstruktionerna som behövs med tanke på underhållet. Specialbeskrivningar som behövs med tanke på underhållet är åtminstone konstruktionsplaner för stabiliteten hos viktiga bärande konstruktioner och stommen inklusive en konstruktionsmodell, ritningar och kalkyler.

Kontrollåtgärder kan vara till exempel kontroller, mätningar och prov som ägaren själv eller den sakkunnige utför. Kontrollen kan också genomföras till exempel genom att det installeras ett mätsystem i byggnaden, som producerar information om skicket hos byggnadens konstruktioner. Beroende på objektets egenskaper har ägaren möjlighet att välja det mest ändamålsenliga kontrollsättet.

I paragrafens 2 mom. bestäms att bruks- och underhållsanvisningar ska utarbetas så att konstruktioner som är viktiga med tanke på byggnadens bärförmåga regelbundet kontrolleras på det sätt som byggnadens egenskaper kräver. Syftet med bestämmelsen är att kontrollen ska planeras tillräckligt och ändamålsenligt för respektive objekt. En kontroll som dimensionerats och inriktats med hänsyn till objektets egenskaper ger ägaren väsentligt information om byggnadens skick.

I praktiken ska den del av bruks- och underhållsanvisningarna som avses här för befintliga byggnaders del utarbetas eller kompletteras på grundval av bedömningen. När det är fråga om nybyggnader uppkommer det material som behövs för bruks- och underhållsanvisningarna i huvudsak i samband med projekteringen. Information som uppkommer under byggandet kan vara väsentlig för underhållet.

Skyldigheten enligt denna lag kan fullgöras med bruks- och underhållsanvisningar som utarbetats tidigare och som uppfyller kravet i denna lag.

Det föreslås att närmare bestämmelser om innehållet i bruks- och underhållsanvisningarna och sättet att visa upp dem till den del som avses i 1 mom. utfärdas genom förordning av miljöministeriet. Eftersom det är fråga om bestämmelser av teknisk natur föreslås att miljöministeriet bemyndigas att utfärda förordning. Bemyndigandet att utfärda förordning skulle då vad den utfärdande instansen beträffar stämma överens med bestämmelsen om bemyndigande att utfärda förordning i 117 i § i markanvändnings- och bygglagen.

7 §. Skyldighet att visa upp bedömningsintyget och bruks- och underhållsanvisningarna. I paragrafen bestäms att byggnadens ägare ska visa upp bedömningsintyget samt uppdaterade bruks- och underhållsanvisningar

för myndigheter på deras begäran. Det är nödvändigt att föreskriva om visningsskyldigheten för att myndigheterna ska kunna övervaka förpliktelsen. Möjliga myndigheter är förutom byggnadstillsynsmyndigheten räddnings-, arbetarskydds- och konsument säkerhetstillsynsmyndigheterna.

Visningsskyldigheten ska vara bunden till situationer där myndigheten förrättar inspektioner som grundar sig på lagstiftning om myndighetens verksamhetsfält i byggnader som omfattas av lagens tillämpningsområde.

För myndigheterna föreskrivs inte skyldighet att begära att bedömningsintyget ska visas upp eller att bedöma dess innehåll till den del som saken inte hänför sig till dessa myndigheters uppgifter.

När det kommer till visningsskyldigheten är det fråga om att man vid behov i samband med myndighetstillsyn som gäller byggnadens säkerhet kan försäkra sig om att ägaren har låtit göra en sakkunnigbedömning samt se till att bruks- och underhållsanvisningar uppdaterats eller utarbetats i fråga om de bärande konstruktionerna.

Om någon annan myndighet i samband med en inspektion upptäcker brister i fullgörandet av dessa förpliktelser, kan myndigheten meddela sina iakttagelser till byggnadens ägare och kommunens byggnadstillsynsmyndighet. Kommunens byggnadstillsynsmyndighet kan utgående från anmälan pröva vilka åtgärder iakttagelserna eventuellt ger anledning till med stöd av markanvändnings- och bygglagen.

8 §. Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

9 §. Övergångsbestämmelser. Den strukturella säkerheten hos byggnader med stor spännvidd eller en del av en byggnad som har stor spännvidd ska bedömas senast inom fyra år från det att lagen träder i kraft. En bedömningstid på fyra år ska anses vara tillräckligt lång för att bedömarna ska ha tillräckligt med tid för att göra bedömningarna.

Tidsfristen på fyra år gäller en situation där olika av varandra oberoende aktörer har ansvarat för byggnadens konstruktionsplanering, byggande och leverans av stommen. Oberoendet bedöms enligt jävsgrunderna i 28 § i förvaltningslagen (434/2003).

Om aktörer som är beroende av varandra eller av leverantören av stommen har ansvarat för planeringen och/eller byggandet av objektet som ska bedömas, ska den strukturella säkerheten bedömas snabbare, redan inom två år från det att denna lag träder i kraft. Syftet med avtrappningen är att i början styra bedömningarna till objekt där planerna inte har gått igenom att flera av varandra oberoende aktörer och i sådana som det enligt utredningar ofta har inträffat ras av hela eller delar av byggnaden.

Bruks- och underhållsanvisningarna för byggnader som omfattas av bedömningen ska uppfylla kraven i den föreslagna regleringen inom ett år efter det att byggnaden har bedömts.

2 Markanvändnings- och bygglagen

117 i §. Bruks- och underhållsanvisningar för byggnader Det föreslås att till 117 i § i markanvändnings- och bygglagen fogas en informativ hänvisning till den nu föreslagna lagen om bedömning och övervakning av den strukturella säkerheten hos byggnader med stor spännvidd.

Eftersom man genom den föreslagna nya lagen genom specialbestämmelser utvidgar skyldigheten att utarbeta bruks- och underhållsanvisningar och föreskriver om särskilda krav på anvisningarnas innehåll, anses det motiverat att ta in en hänvisningsbestämmelse i markanvändnings- och bygglagen.

Hänvisningsbestämmelsen blir nytt 117 i § 3 mom. i markanvändnings- och bygglagen varvid det nuvarande 3 mom., som gäller bemyndigande att utfärda förordning, blir nytt 4 mom.

166 §. Underhåll av byggnader. Det föreslås att till 166 § i markanvändnings- och bygglagen fogas ett nytt moment, som blir 5 mom.

Det nya momentet förpliktar byggnadens ägare att följa upp att konstruktioner som är viktiga med tanke på byggnadens bärförmåga regelbundet kontrolleras.

I praktiken är kontroll en förutsättning för att byggnaden ska kunna hållas i skick, så regleringen ökar inte speciellt mycket de skyldigheter som med stöd av den nuvarande regleringen tillkommer ägaren.

Det främsta syftet med den nya bestämmelsen är att stöda fullgörandet av byggnadsägarnas underhållsskyldighet och göra dem uppmärksamma på att kontroll av byggnaden är en viktig komponent i och förutsättning för underhållet av byggnaden.

Syftet med bestämmelsen är inte att utvidga myndighetstillsynen jämfört med nuläget. När byggnadstillsynsmyndigheten bedömer om skyldigheten att underhålla byggnaden har försumrats kan den dock beakta vilka åtgärder byggnadens ägare vidtagit för att kontrollera byggnaden.

3 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Avsikten är att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om innehållet i bedömningen av bärande konstruktioner samt om bedömningsintygets innehåll och sättet att visa upp det. Genom förordning föreskrivs till exempel om innehållet i bedömningen och bedömningsintyget samt vilken slags utredning om den sakkunniges behörighet som ska fogas till bedömningsintyget. Dessutom är avsikten att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om bruks- och underhållsanvisningarnas innehåll till den del som det i den föreslagna lagen bestäms om bruks- och underhållsanvisningarnas innehåll vad beträffar byggnader med stor spännvidd.

Det föreslås att miljöministeriet bemyndigas att utfärda förordning, eftersom den reglering som ska utfärdas genom förordning är av teknisk natur, och den anses således inte vara av sådan betydelse att den förutsätter statsrådsbehandling.

4 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

Det föreslås att den bedömningsskyldighet som föreskrivs i lagen ska vara avtrappad så att en byggnad med stor spännvidd ska bedömas senast inom fyra år efter det att den föreslagna lagen har trätt i kraft, när av varandra oberoende aktörer har ansvarat för byggnadens konstruktionsplanering, byggande och leverans av stommen. Om aktörerna är beroende av varandra ska den del av

byggnaden som har stor spännvidd bedömas inom två år efter det att lagen har trätt i kraft. Bruks- och underhållsanvisningarna ska uppfylla kraven i den föreslagna regleringen för byggnader med stor spännvidd inom ett år efter det att byggnaden har bedömts eller senast borde ha bedömts.

Bedömningsskyldigheten föreslås bli avtrappad på grund av det stora antalet byggnader som ska bedömas.

På grundval av tillgängliga uppgifter uppskattas det röra sig om cirka tiotusen byggnader. Det finns inte några exakta uppgifter om antalet sakkunniga i branschen. Enligt uppgift från Suunnittelu- ja konsulttöimistöjen liitto SKOL ry arbetar cirka 2000–3000 personer med konstruktionsplanering. Det finns dock inga statistikuppgifter om antalet sakkunniga specificerade enligt specialiseringsområde, examen eller behörighet.

5 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

5.1 Skydd för hemfriden

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens hemfrid tryggad.

Lagförslaget gäller inte byggnader som används som bostäder, så den bedömning som ingår i lagförslaget utförs i regel inte i lokaler som används för permanent boende och förslaget har således inte betydelse med tanke på den grundrättighet som avser skydd för hemfriden.

Till den del som det i en byggnad som hör till tillämpningsområdet för bedömningsskyldigheten finns lokaler som omfattas av skyddet för hemfriden, ges den sakkunnige som utför bedömningen i lagförslaget ingen rätt att få tillträde till lokaler som omfattas av skyddet för hemfriden. Utgångspunkten för den föreslagna lagstiftningen är att ägaren står i avtalsförhållande till den sakkunnige som utför bedömningen. För att den sakkunnige ska kunna utföra bedömningen på det sätt som förutsätts av den föreslagna regleringen, måste den sakkunnige i praktiken få tillträde till alla utrymmen där det finns konstruktioner som är viktiga med tanke på bedömningen. Den sakkunnige är naturligtvis inte skyldig att utföra bedömningen ut-

ifrån bristfälliga uppgifter, om byggnadens ägare inte ger den sakkunnige tillträde till utrymmen som är väsentliga med tanke på bedömningen. Eftersom den sakkunniges tillträde till byggnaden baserar sig på ägarens samtycke, anses propositionen inte ingripa i skyddet för hemfriden, som tryggas genom grundlagen.

5.2 Egendomsskydd

Enligt bestämmelsen om egendomsskydd i 15 § i grundlagen är vars och ens egendom tryggad.

Egendomsskyddet innefattar inte bara den rätt att härska över, använda och utnyttja sin egendom på det sätt han eller hon vill som i princip tillkommer ägaren utan också rätten att bestämma om den. Reglering som gäller användning av egendom innebär inte alltid att en begränsning riktas mot egendomen. Ägarens rättigheter kan begränsas genom lag till exempel genom förpliktelser som riktar sig mot användningen av egendomen. Regleringen ska då uppfylla de allmänna krav som ställs på en lag som begränsar en grundrättighet. Lagförslaget tangerar egendomsskyddet i den mening att det i propositionen riktas en förpliktelse som hänför sig till egendom mot ägare till byggnader av en viss typ, och för att uppfylla förpliktelsen krävs i praktiken att de skaffar sakkunnigtjänster.

Även om förslaget inte anses innebära någon egentlig begränsning av egendomsrättskyddet, granskas regleringen av bedömningskyldigheten med avseende på egendomsskyddet.

När det kommer till bedömningskyldigheten är det fråga om en förpliktelse som hänför sig till den skyldighet att underhålla byggnaden som redan från förr tillkommer ägaren, så den föreslagna lagens inverkar på äganderätten anses inte oskälig. Den föreslagna regleringen anses inte heller ingripa i kärnan i den grundrättighet som gäller skydd för äganderätten. Den sakkunniges utlåtande har inga direkta rättsliga konsekvenser för byggnadens ägare, utan målet med bedömningen är att göra byggnadens ägare medveten om omständigheter inom hans eller hennes inflytelsesfär som påverkar byggnadens strukturella säkerhet. Genom bedömningen

försöker man således främja byggnadsägarnas förutsättningar att uppfylla förpliktelser som riktas mot dem på andra ställen i lagstiftningen. Genom regleringen försöker man således främja allmänt godtagbara mål, när syftet är att främja säkerheten i den byggda miljön särskilt vad gäller personsäkerheten samt att främja underhållet av byggnader.

5.3 Näringsfrihet

Grundlagens 18 § innehåller bestämmelser om näringsfrihet. Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Grundlagsutskottet har ansett att huvudregeln enligt grundlagen är näringsfrihet, men att det i undantagsfall är möjligt att kräva tillstånd för näringsverksamhet. Det ska likväl föreskrivas om tillståndsplikten i lag och lagen ska uppfylla de allmänna villkoren för en lag som inskränker en grundläggande fri- eller rättighet (GrUU 19/2002 rd).

Lagförslaget innehåller ett förslag om behörighetskrav, som sakkunniga som utför bedömning av den strukturella säkerheten ska uppfylla. Den sakkunniges behörighet ska bedömas med tillämpning av de befintliga behörighetskraven enligt markanvändnings- och bygglagen. Behörighetsvillkoren har betydelse för arbets- och näringsfriheten även om det inte är fråga om tillståndspliktig näringsverksamhet.

Den reglering i markanvändnings- och bygglagen som det hänvisas till i den föreslagna regleringen, har för sin del bedömts med avseende på den näringsfrihet som tryggas i grundlagen i samband med behandlingen av ändring 41/2014 av markanvändnings- och bygglagen (GrUU 42/2013). Ändring 41/2014 av markanvändnings- och bygglagen stiftades i vanlig lagstiftningsordning.

Det är nödvändigt att föreskriva om behörigheten för den sakkunnige som utför bedömningen för att trygga målen med det föreslagna bedömningsförfarandet, den sakkunniges behörighet spelar en central roll för att säkerställa att bedömningen av den strukturella säkerheten är korrekt. Regleringen av behörigheten för den sakkunnige som utför

bedömningen anses godtagbar och nödvändig på grund av de mål som sätts för bedömningen.

5.4 Ansvar för miljön

Enligt 20 § 1 mom. i grundlagen bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. Det allmänna ska verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön.

Ansvaret gäller också sådan kulturmiljö som skapas av mänsklig verksamhet, såsom byggnader, konstruktioner och landskap.

Strävan med den föreslagna regleringen är att främja säkerheten i den byggda miljön och underhållet av den. De föreslagna bestämmelserna är således av betydelse för att främja tillgodoseendet av den miljögrundrättighet som föreskrivs i 20 § 1 mom. i grundlagen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***1.****Lag****om bedömning av den strukturella säkerheten hos byggnader med stor spännvidd**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på sådana byggnader med stor spännvidd för vilka bygglov beviljats före ikraftträdandet av denna lag och som används i enlighet med byggnadens huvudsakliga ändamål för idrotts-, rekreations- eller fritidsverksamhet, tillhandahållande av handelstjänster eller för andra motsvarande sammankomster eller som djurstall, och som dessutom har följande utmärkande drag:

- 1) i byggnaden finns någon del som har en stor spännvidd och en våningsyta som i någon våning är minst 1 000 kvadratmeter, och
- 2) byggnadens bärande takkonstruktion är
 - a) fabriktillverkad och har en spännvidd på minst 18 meter, eller
 - b) tillverkad på plats och har en spännvidd på minst 15 meter.

Lagen tillämpas dessutom på maneger för vilka bygglov beviljats före ikraftträdandet av denna lag och vars bärande takkonstruktion, om den är tillverkad på plats, har en spännvidd på minst 15 meter eller, om den är fabriktillverkad, en spännvidd på minst 18 meter.

Lagen tillämpas inte på byggnader i fråga om vilka konstruktionsplanerna för de bärande konstruktionerna och byggandet av de bärande konstruktionerna har visats överensstämma med kraven under bygglovsfasen eller vid övervakningen under byggnadsfasen

eller frivilligt före ikraftträdandet av denna lag i ett särskilt förfarande eller en extern granskning i enlighet med markanvändnings- och bygglagen (132/1999) eller i ett annat motsvarande förfarande som uppfyller de krav som ställs på bedömningen i denna lag.

2 §

Bedömningsskyldighet

Ägaren till en sådan byggnad med stor spännvidd som avses i 1 § ska se till att en i denna lag avsedd kvalificerad sakkunnig bedömer säkerheten hos de viktiga bärande konstruktionerna i en sådan del av byggnaden som har en stor spännvidd. Den sakkunnige ska visa ägaren att han eller hon har behörighet för bedömningsuppdraget. På sakkunnigas behörighet tillämpas 120 e § i markanvändnings- och bygglagen. Den som varit projekterare för byggnadens bärande konstruktioner får inte bedöma byggnaden.

3 §

Sakkunnigas uppgifter och bedömningens innehåll

Den sakkunnige ska bedöma om det hos konstruktioner som är viktiga med tanke på byggnadens bärförmåga finns sådana fel eller brister som kan leda till att byggnaden eller en del av den rasar.

Bedömningen ska grunda sig på konstruktionsplaner eller på annan tillräcklig utredning samt på observation på plats av byggnaden och konstruktionerna.

Närmare bestämmelser om innehållet i en bedömning av de bärande konstruktionerna får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

4 §

Bedömningsintyg

Den sakkunnige ska ge byggnadens ägare ett intyg över sin bedömning.

Bedömningsintyget ska innehålla

1) en motiverad bedömning av om det hos konstruktioner som är viktiga med tanke på byggnadens bärförmåga har upptäckts sådana fel eller brister som kan leda till att byggnaden eller en del av den rasar, och

2) rekommendationer om kontroll-, skötsel-, vård- och andra underhållsåtgärder av konstruktioner som är viktiga med tanke på den strukturella säkerheten, inklusive tidsplan.

Om det är uppenbart att de fel eller brister som konstaterats i de bärande konstruktionerna kan leda till att byggnaden eller en del av den rasar, ska bedömningsintyget dessutom innehålla rekommendationer om åtgärder för att förbättra den strukturella säkerheten hos byggnaden och en bedömning av hur brådskande åtgärderna är.

Den sakkunnige ska till bedömningsintyget foga utredning om sin behörighet enligt 120 e § i markanvändnings- och bygglagen.

Närmare bestämmelser om innehållet i och utformningen av bedömningsintyget samt om hur behörighet visas får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

5 §

Sakkunnigas skyldighet att anmäla överhängande fara

Den sakkunnige ska utan dröjsmål underätta byggnadens ägare och innehavare, kommunens byggnadstillsynsmyndighet och räddningsmyndigheterna, om han eller hon i samband med bedömningen upptäcker ett så-

dant fel eller en sådan brist i byggnaden eller i de viktiga bärande konstruktionerna i den som kan medföra överhängande fara för personsäkerheten.

6 §

Ägarens skyldighet att se till att bruks- och underhållsanvisningar utarbetas och kompletteras

Ägaren till en byggnad som avses i 1 § ska se till att de bruks- och underhållsanvisningar som avses i 117 i § i markanvändnings- och bygglagen innehåller kontrollåtgärder av konstruktioner som är viktiga med tanke på bärförmågan, inklusive tidsplan, samt de specialbeskrivningar för de bärande konstruktionerna som behövs med tanke på underhållet.

Bruks- och underhållsanvisningar ska till den del som avses i 1 mom. utarbetas så att byggnadens ägare anvisas att regelbundet, på det sätt som byggnadens egenskaper kräver, kontrollera konstruktioner som är viktiga med tanke på byggnadens bärförmåga.

Bruks- och underhållsanvisningar ska utarbetas till den del som avses i 1 mom. även när detta inte krävs enligt 117 i § i markanvändnings- och bygglagen.

Närmare bestämmelser om innehållet i bruks- och underhållsanvisningar för bärande konstruktioner till den del som avses i 1 mom. får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

7 §

Skyldighet att visa upp bedömningsintyget och bruks- och underhållsanvisningarna

Byggnadens ägare ska på begäran visa upp bedömningsintyget samt uppdaterade bruks- och underhållsanvisningar för myndigheterna.

8 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

9 §

Övergångsbestämmelser

Ägaren till en sådan byggnad som avses i 1 § ska se till att byggnadens strukturella säkerhet har bedömts senast fyra år från ikraftträdandet av denna lag, om de som ansvarat för konstruktionsplanerna, de som ansvarat för byggandet och de som ansvarat för leveransen av stommen har varit oberoende av

varandra. I byggnader där de som ansvarat för planerna och byggandet har varit beroende av varandra eller beroende av den som levererat stommen ska den strukturella säkerheten dock bedömas senast två år från ikraftträdandet av denna lag.

En bruks- och underhållsanvisning som uppfyller kraven i 6 § ska utarbetas inom ett år från den bedömning som avses i denna lag.

2.

Lag**om ändring av 117 och 166 § i markanvändnings- och bygglagen**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 117 i § i markanvändnings- och bygglagen (132/1999), sådan den lyder i lag 958/2012, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., samt till 166 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 488/2007 och 499/2010, ett nytt 5 mom. som följer:

117 i §

Bruks- och underhållsanvisningar för byggnader

 I lagen om bedömning av den strukturella säkerheten hos byggnader med stor spännvidd (/2015) finns särskilda bestämmelser om skyldighet att utarbeta bruks- och underhållsanvisningar för vissa byggnader med stor spännvidd samt om särskilda krav på innehållet i bruks- och underhållsanvisningar för byggnaderna i fråga.

166 §

Underhåll av byggnader

 Byggnadens ägare ska övervaka i vilket skick de konstruktioner som är viktiga med tanke på byggnadens bärförmåga är.

 Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 4 december 2014

Statsminister

ALEXANDER STUBB

Miljöminister *Sanni Grahn-Laasonen*